

DOMSTOLENS DOM
den 2 maj 1996 *

I mål C-206/94,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget från Bundesarbeitsgericht att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Brennet AG

och

Vittorio Paletta,

angående tolkningen av artikel 22.1 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen (EGT nr L 149, s. 2), i dess lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT nr L 230, s. 6), samt tolkningen och giltigheten av artikel 18.1—18.5 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972 om tillämpningen av förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, eller deras familjer flyttar inom gemenskapen (EGT nr L 74, s. 1),

meddelar

* Rättegångsspråk: tyska.

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden G. C. Rodríguez Iglesias, avdelningsordförandena C. N. Kakouris, J.-P. Puissochet och G. Hirsch samt domarna G. F. Mancini, F. A. Schockweiler, J. C. Moitinho de Almeida (referent), P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, P. Jann, H. Ragnemalm, L. Sevón och M. Wathelet,

generaladvokat: G. Cosmas,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören H. A. Rühl,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

- Brennet AG, genom advokaten Jobst-Hubertus Bauer, Stuttgart,
- Vittorio Paletta, genom advokaten Horst Thon, Offenbach,
- Tysklands regering, genom Ernst Röder, Ministerialrat, federala finansministeriet, i egenskap av ombud,
- Europeiska unionens råd, genom Sophia Kyriakopoulou och Guus Houttuin, båda vid rättstjänsten och i egenskap av ombud,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom Maria Patakia, rättstjänsten, och tjänstemannen Horst-Peter Kreppel, med förordnande vid rättstjänsten, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden avgivits vid sammanträdet den 14 november 1995 av: Brennet AG, företrädd av advokaterna Jobst-Hubertus Bauer och Martin Diller, Stuttgart, Tysklands regering, företrädd av Ernst Röder, rådet, företrätt av Sophia Kyriakopoulou och Guus Houttuin, och kommissionen, företrädd av Maria Patakia och Horst-Peter Kreppel,

och efter att den 30 januari 1996 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Bundesarbeitsgericht har genom beslut av den 27 april 1994, vilket inkommit till domstolen den 14 juli samma år, i en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 177 i EG-fördraget ställt tre frågor angående tolkningen av artikel 22.1 i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen (EGT nr L 149, s. 2), i dess lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983 (EGT nr L 230, s. 6, nedan kallad förordning nr 1408/71) samt tolkningen och giltigheten av artikel 18.1—18.5 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972 om tillämpningen av förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, eller deras familjer flyttar inom gemenskapen (EGT nr L 74, s. 1).
- 2 Dessa frågor har väckts inom ramen för en tvist mellan den italienske medborgaren Vittorio Paletta och dennes arbetsgivare, bolaget Brennet (nedan kallat Brennet), bildat i enlighet med tysk rätt, angående det senares vägran att fortsätta betala ut lön till den berörde i enlighet med Lohnfortzahlungsgesetz (tysk lag om bibehållande av lön) av den 27 juli 1969 (*BGBI.* I, s. 946, nedan kallad LFZG).

- 3 Enligt LFZG skall arbetsgivaren fortsätta att betala ut lön till en arbetstagare som, till följd av en arbetsoförmåga som har uppkommit efter det att han har trätt i tjänst och utan att han kan lastas för detta under den period då arbetsoförmågan varar, dock högst sex veckor, är förhindrad att fullgöra sitt arbete.
- 4 Av handlingarna i målet framgår att Paletta samt hans maka och två barn, under den semester som Brennet hade beviljat dem, sjukskrev sig för perioden från den 17 juli till den 12 augusti 1989, och att Brennet under de sex första månader som följde efter att sjukdomen hade uppkommit vägrade att betala ut deras lön, eftersom bolaget inte ansåg sig vara bundet av de medicinska utlåtanden som hade avgivits utomlands och vars riktighet det fanns giltiga skäl att bestrida.
- 5 Det är under dessa omständigheter som Arbeitsgericht Lörrach, vid vilken tvisten har anhängiggjorts, i en begäran om förhandsavgörande till domstolen har ställt flera frågor angående tolkningen av artikel 18 i förordning nr 574/72.
- 6 Domstolen har i dom av den 3 juni 1992, Paletta (C-45/90, Rec. s. I-3423), fastställt att artikel 18.1—18.4 i förordningen skall tolkas på så sätt att den behöriga institutionen, även i de fall då denna är en arbetsgivare och inte en institution för social trygghet, såväl faktiskt som rättsligt är bunden av de medicinska utlåtanden som har avgivits av en institution på bosättnings- eller vistelseorten vad beträffar oförmågans uppkomst och varaktighet, när den behöriga institutionen inte låter den berörde undersökas av en läkare efter eget val, vilket denna institution har rätt att göra enligt punkt 5 i samma artikel.
- 7 Med hänsyn till detta svar biföll Arbeitsgericht ansökan från Paletta och hans familjemedlemmar. Efter överklagande fastställdes detta beslut av Landesarbeitsgericht.

- 8 Brennet ingav då en ansökan om "revision" till Bundesarbeitsgericht som på flera punkter är osäker angående betydelsen av den ovan nämnda domen i målet Paletta.
- 9 För det första frågar sig den nationella domstolen om sökanden kan åberopa artikel 22.1 a i förordning nr 1408/71 som stöd för att få löneutbetalning under hela eller en del av den period som den omtvistade arbetsoförmågan varade. Enligt denna bestämmelse ges nämligen rätt till kontantförmåner, däribland rätten till lön enligt LFGZ, endast när arbetstagarens hälsotillstånd "kräver omedelbara förmåner". Enligt den tyska lagstiftning som är tillämplig, enligt vilken lönen inte betalas ut förrän i slutet av varje månad, synes emellertid sådana omedelbara förmåner vara uteslutna.
- 10 För det andra har den nationella domstolen konstaterat, att intygen om en arbetsoförmåga i praktiken inte alltid motsvarar verkligheten, särskilt när de har upprättats eller erhållits genom missbruk. Det är med hänsyn till detta konstaterande som Bundesarbeitsgericht har utvecklat en rättspraxis enligt vilken arbetsgivaren, vid fall av missbruk, kan bestrida riktigheten av ett läkarintyg. Han skall i detta syfte åberopa och bevisa de omständigheter som gör det möjligt att hysa allvarliga tvivel om förekomsten av en arbetsoförmåga. Det ankommer då på arbetstagaren att framställa ytterligare bevisning till stöd för att det faktiskt förekommer en arbetsoförmåga.
- 11 Enligt den nationella domstolen är det dock inte möjligt att, enligt det svar som domstolen har avgivit i domen i det ovan nämnda målet Paletta, på ett tillräckligt klart sätt besvara frågan om och i vilken mån den nationella domstolen, med tillämpning av artikel 18 i förordning nr 574/72, kan ta hänsyn till ett missbruk från den berördes sida.
- 12 Den nationella domstolen har i detta hänseende noterat att arbetsgivarens möjlighet att framställa bevisning om faktiska omständigheter, utifrån vilka det med säkerhet eller med en tillräcklig grad av sannolikhet kan slutas att det inte har

förelegat någon arbetsförmåga, inte är oförenlig med den ifrågavarande förordningens syften. Ett uteslutande av en sådan möjlighet skulle emellertid gynna anställda som insjuknar utomlands i förhållande till de som insjuknar i Tyskland, vilket rättsligt kan ifrågasättas med hänsyn till att förordning nr 1408/71, enligt övervägandena i ingressen, har till syfte att säkerställa dels likabehandling av alla medborgare i medlemsstaterna med avseende på olika nationell lagstiftning, dels rätt till sociala trygghetsförmåner för arbetstagare och deras förmånsberättigade anhöriga, oavsett anställnings- eller bosättningsort.

13 För det tredje frågar sig Bundesarbeitsgericht om inte bestämmelsen i artikel 18 i förordning nr 574/72 — för det fall den skall tolkas på så sätt att bevisning om missbruk är utesluten vid den nationella domstolen — strider mot proportionalitetsprincipen. Det i artikel 18 eftersträvade syftet kräver inte att en arbetsgivare fräntas varje möjlighet att framställa bevisning om förekomsten av ett missbruk. Den fria rörligheten för arbetstagare ifrågasätts ingalunda genom bevisning om ett sådant missbruk, utan gör det möjligt att hindra sökanden från att med hjälp av bedrägliga förfaranden få förmåner som han inte har rätt till.

14 Det är med hänsyn till denna osäkerhet som Bundesarbeitsgericht har beslutat att förklara målet vilande för att i en begäran om förhandsavgörande till domstolen ställa följande frågor:

”1) Skall artikel 22.1 i förordning (EEG) nr 1408/71, i den mån dess tillämpning är beroende av krav på omedelbara förmåner, tolkas på så sätt att förordning (EEG) nr 1408/71 inte längre skall tillämpas på arbetsgivarens bibehållande av lön då förmånerna, i enlighet med den tyska lagstiftning som är tillämplig, inte skall betalas ut förrän en viss tid (tre veckor) efter att arbetsförmågan uppkom?

2) Innebär den tolkning av artikel 18.1—4 och 18.5 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972 som domstolen har gjort i dom av den 3 juni 1992 i mål C-45/90 att det inte är tillåtet för arbetsgivaren att framställa bevis-

ning om förekomsten av faktiska omständigheter som tillsammans utgör missbruk, utifrån vilka omständigheter det inte med säkerhet eller med tillräckligt stor grad av sannolikhet kan slutas att det inte förelåg någon arbetsförmåga?

- 3) Strider — för det fall den andra frågan besvaras jakande — artikel 18 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972 mot proportionalitetsprincipen (artikel 3b tredje stycket i EG-fördraget)?”

Den första frågan i begäran om förhandsavgörande

- 15 Den nationella domstolen avser att med denna fråga utröna om artikel 22.1 a ii i förordning nr 1408/71 skall tolkas på så sätt att den avser nationella bestämmelser enligt vilka en anställd vid arbetsförmåga har rätt att under en viss period bibehålla lönen, även om lönen inte skall betalas ut förrän en viss tid efter att arbetsförmågan uppkom.
- 16 Enligt artikel 22.1 i förordning nr 1408/71 har en arbetstagare som uppfyller villkoren i den behöriga statens lagstiftning för att få rätt till sjukdoms- och moder-skapsförmåner och

”vars hälsotillstånd kräver omedelbara förmåner under en vistelse inom en annan medlemsstats territorium

...

rätt till följande förmåner:

- i) Vårdförmåner som utges för den behöriga institutionens räkning av institutionen på vistelse- eller bosättningsorten enligt bestämmelserna i den lagstiftning som den sistnämnda institutionen tillämpar som om han vore försäkrad där. Längden av den period under vilken förmåner utges skall dock bestämmas enligt den behöriga statens lagstiftning.
- ii) Kontantförmåner som utges av den behöriga institutionen enligt bestämmelserna i den lagstiftning som denna institution tillämpar. Efter överenskommelse mellan den behöriga institutionen och institutionen på vistelse- eller bosättningsorten, kan dock sådana förmåner utges av den sistnämnda institutionen för den förstnämndas räkning enligt bestämmelserna i den behöriga statens lagstiftning.”

17 Enligt Brennet kan artikel 18 i förordning nr 574/72, vilken enligt artikel 24 i samma förordning är tillämplig vid arbetsförmåga under en vistelse i en annan medlemsstat än den behöriga staten, endast åberopas om de villkor som anges i artikel 22.1 a ii i förordning nr 1408/71 är uppfyllda. I annat fall regleras beviljande av förmåner uteslutande av rätten i den behöriga medlemsstaten, i detta fall av den tyska rätten.

18 Brennet har i detta hänseende påpekat att gemenskapslagstiftaren, genom att i artikel 22 införa uttrycket ”kräver omedelbara förmåner”, har velat begränsa tillämpningen av den i artikeln åsyftade mekanismen till brådskande fall. Enligt tysk lagstiftning inträder rätten till bibehållen lön dock inte samtidigt med att arbetsförmågan uppkommer utan vid det datum då lönen i anställningsförhållandet förfaller till betalning, nämligen i slutet av varje månad. Paletta hade följaktligen inget omedelbart behov av att få kontantförmånerna, eftersom han inte kunde göra anspråk på sin lön förrän den 31 augusti 1989, det vill säga 24 dagar efter att arbetsförmågan uppkom.

- 19 Denna tolkning av artikel 22.1 a ii i förordning nr 1408/71 kan inte godtas.
- 20 Genom att villkoret att den sjukes hälsotillstånd "kräver omedelbara förmåner" uppställs, krävs enligt denna bestämmelse, såsom kommissionen på goda grunder har påpekat, att det konstateras att det finns ett medicinskt behov av en omedelbar förmån. Om detta villkor obestridligen avser sådana "vårdförmåner" som krävs omedelbart, innebär det dessutom att den berörde i ett sådant brådskande fall även kan ha rätt till motsvarande "kontantförmåner" som — i likhet med vad som följer av domstolens rättspraxis (dom av den 30 juni 1966, Vaassen-Göbbels, 61/65, Rec. s. 377) — i huvudsak syftar till att ersätta den sjuke arbetstagarens uteblivna lön och, följaktligen, till att säkerställa dennes uppehälle som annars kunde äventyras.
- 21 Den uppfattning som Brennet företräder skulle för övrigt ha medfört att endast de arbetstagare som insjuknar ett datum som ligger nära den tidpunkt då lönefordran förfaller till betalning kan dra fördel av den mekanism som åsyftas i artikel 22. En sådan tolkning, vilken bortser från den sjukes behov, framstår som oförenlig med de syften som eftersträvas genom bestämmelsen i fråga.
- 22 Den första frågan skall därför besvaras med att artikel 22.1 a ii i förordning nr 1408/71 skall tolkas på så sätt att den avser nationella bestämmelser enligt vilka en anställd vid arbetsoförmåga har rätt till bibehållen lön under en viss period, även om lönen inte skall betalas ut förrän en viss tid efter att oförmågan uppkom.

Den andra frågan i begäran om förhandsavgörande

- 23 I den ovan nämnda domen i målet Paletta begränsade domstolen sig till att tolka artikel 18.1—4 i förordning nr 574/72, utan att särskilt avse det fall då denna bestämmelse missbrukas eller tillämpas på bedrägligt sätt.

24 Då det rör sig om frågan om den nationella domstolen, vid missbruk från den berördes sida, kan ifrågasätta de konstateranden i fråga om arbetsoförmåga som har skett i enlighet med artikel 18 i förordning nr 574/72, finns det anledning att påminna om att det enligt domstolens rättspraxis är förbjudet för dem som berörs därav att genom missbruk eller på bedrägligt sätt åberopa sig på gemenskapsrätten (på området för friheten att tillhandahålla tjänster, se bland annat dom av den 3 december 1974, Van Binsbergen, 33/74, Rec. s. 1299, punkt 13, och dom av den 5 oktober 1994, TV10, C-23/93, Rec. s. I-4795, punkt 21; beträffande fri rörlighet för varor, se dom av den 10 januari 1985, Leclerc m. fl., 229/83, Rec. s. 11, punkt 27; i fråga om fri rörlighet för arbetstagare, se dom av den 21 juni 1988, Lair, Rec. s. 3161, punkt 43, samt i fråga om gemensam jordbrukspolitik, se dom av den 3 mars 1993, General Milk Products, C-8/92, Rec. s. I-779, punkt 21).

25 Även om de nationella domstolarna genom att stödja sig på objektiva omständigheter följaktligen kan ta hänsyn till den berördes missbruk eller bedrägliga beteende för att, i förekommande fall, neka honom rätten enligt de gemenskapsrättsliga bestämmelser som har åberopats, måste de emellertid, vid bedömningen av ett sådant agerande, beakta de syften som eftersträvas genom bestämmelserna i fråga.

26 Tillämpningen av den rättspraxis som har omnämnts av den nationella domstolen — enligt vilken det ankommer på arbetstagaren att framlägga ytterligare bevisning till stöd för att det faktiskt är frågan om en arbetsoförmåga som intygas i ett läkarutlåtande, så snart som arbetsgivaren gör gällande och visar omständigheter som medför att den åberopade oförmågan allvarligt kan ifrågasättas — är inte förenlig med de syften som eftersträvas genom artikel 18 i förordning nr 574/72. För den arbetstagare vars arbetsoförmåga har uppkommit i en annan medlemsstat än den behöriga medlemsstaten, skulle detta nämligen ge upphov till bevisvärigheter, vilka de gemenskapsrättsliga bestämmelserna just syftar till att undanröja.

27 Denna bestämmelse utgör däremot inte hinder mot att arbetsgivaren kan framlägga bevisning som i förekommande fall gör det möjligt för den nationella domstolen att fastställa att det har förekommit ett missbruk eller ett bedrägligt agerande, till följd av att arbetstagaren — trots att han i enlighet med artikel 18 i förordning nr 574/72 gör gällande en arbetsoförmåga — inte har varit sjuk.

- 28 Den andra frågan skall alltså besvaras med att den tolkning av artikel 18.1—18.5 i förordning nr 574/72 som domstolen har gjort i den ovan nämnda domen i målet Paletta innebär inte att det är otillåtet för arbetsgivaren att framlägga bevisning som i förekommande fall gör det möjligt för den nationella domstolen att fastställa förekomsten av ett missbruk eller ett bedrägligt agerande, till följd av att arbetstagen — trots att han i enlighet med ovannämnda artikel 18 gör gällande en arbetsoförmåga — inte har varit sjuk.
- 29 Med hänsyn till svaret på den andra frågan i begäran om förhandsavgörande saknas anledning att besvara den tredje frågan.

Rättegångskostnader

- 30 De kostnader som har förorsakats den tyska regeringen och Europeiska gemenskapernas kommission, som har inkommit med yttrande till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

— angående de frågor som genom beslut av den 27 april 1994 har förts vidare av Bundesarbeitsgericht — följande dom:

- 1) Artikel 22.1 a ii i rådets förordning (EEG) av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller

deras familjer flyttar inom gemenskapen, i dess lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2001/83 av den 2 juni 1983, skall tolkas på så sätt att den avser nationella bestämmelser enligt vilka en anställd vid arbetsoförmåga har rätt till bibehållen lön under en viss period, även om lönen inte skall betalas ut förrän en viss tid efter att oförmågan uppkom.

- 2) Den tolkning av artikel 18.1—18.5 i rådets förordning (EEG) nr 574/72 av den 21 mars 1972 om tillämpningen av förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda eller deras familjer flyttar inom gemenskapen, som domstolen har gjort i dom av den 3 juni 1992, Paletta (C-45/90, Rec. s. I-3423), innebär inte att det är otillåtet för arbetsgivaren att framlägga bevisning som i förekommande fall gör det möjligt för den nationella domstolen att fastställa förekomsten av ett missbruk eller ett bedrägligt agerande, till följd av att arbetstagaren — trots att han i enlighet med ovannämnda artikel 18 gör gällande en arbetsoförmåga — inte har varit sjuk.

Rodríguez Iglesias	Kakouris	Puissochet	Hirsch
Mancini	Schockweiler	Moitinho de Almeida	
Kapteyn	Murray		Jann
Ragnemalm	Sevón	Wathelet	

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 2 maj 1996.

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias

Justitiesekreterare

Ordförande